

T.B.M.M.

(S.Sayısı : 30)

Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanununun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-528/1836

2.5.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.4.1996 tarihinde kararlaştırılan “Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi, Türkiye'nin, ekonomik boyutu yanında siyasî ve sosyal boyutu da olan Gümrük Birliğine üyeliği AB ile bütünleşme sürecinde atılan en önemli adımlardan birini teşkil etmektedir.

Gerek bu süreçle başlayan somut ilişkiler, gc.ekse giderek ivme kazanan turizm sektöründeki gelişmeler, yurdumuzda ikamet edecek yabancılarla ilgili mevzuatın günün şartlarına göre ve AB üyesi ülkelerin mevzuatlarıyla müteakabiliyet ölçüsünde yeniden ele alınmasını ve mevzuat açısından çağdaş standardın yakalanmasını zorunlu kılmaktadır.

Zira, yabancıların, mevzuatımızdan kaynaklanan sıkıntılarıyla ilgili yakınmaları her geçen gün biraz daha artmakta ve şikâyete konu olan hususlar ikili görüşmelerde olduğu gibi yabancıların şahsî müracaatlarında da sık sık dile getirilerek gerekli yasal düzenlemelerin en seri şekilde sonuçlandırılması talep edilmektedir.

Bu nedenle AB üyesi olan ülkelerin mevzuatları ile ülkemiz mevzuatının uyumu çalışmaları çerçevesinde, 5683 sayılı Kanunun 9 ve 10 uncu maddelerinin ivedilikle ihtiyacı karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Söz konusu değişikliklerin yapılmasıyla gerek bu ülkelerle olan konsolosluk ilişkilerinde, gerekse buralarda çalışan ve ikamet eden Türk vatandaşlarının durumlarında karşılıklılık prensibi çerçevesinde kolaylık temin edilecek ve aynı zamanda Türkiye’de yaşayan yabancıların konu hakkındaki vakfî şikâyetleri ile bürokratik işlemlerdeki artışın da önüne geçilmiş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — AB üyesi olan ülkelerin mevzuatı ile ülkemiz mevzuatı arasında paralellik sağlanması ve aynı ikamet tezkeresi üzerinde dört defaya kadar süre uzatma işlemi yapılması amacıyla, 5683 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi değiştirilmektedir.

Madde 2. — 1 inci madde ile yapılan değişikliğe paralel olarak, 5683 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde de değişiklik yapılmaktadır.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Yürütme maddesidir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

20.6.1996

Esas No. : 1/1385

Karar No. : 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak, 2.5.1996 tarihinde Bakanlar Kurulunca Başkanlığınıza sunulan, “Yabancıların Türkiye’de İkâmet ve Seyahatleri Hakkında Kanununun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”, Başkanlığımızca, 7.5.1996 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş; Komisyonumuz 19.6.1996 tarihli altıncı toplantısında İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı, iki temel konuda değişiklik öngörmektedir:

1. İkâmet tezkerelerinin süreleri uzatılmakta ve sürelerin değiştirilmesi konusunda esneklik getirilmektedir.

2. İkâmet tezkerelerinin verilmesi sırasında alınan harçlar kaldırılmaktadır.

Tasarı, bu düzenlemelerle, Gümrük Birliği ile başlayan ve Avrupa Birliği ile sürdürülmesi düşünülen sürece bir katkı niteliği taşımaktadır. Gereğeden de anlaşılacağı gibi, yabancıların Türkiye’de ikâmetleri bürokratik işlemler nedeniyle şikâyetlere neden olmaktadır. Uyum sürecini hızlandırmak ve bu tür şikâyetleri ortadan kaldırmak amacını taşıyan bu Tasarı, karşılıklılık ilkesine yer verdiğiinden, aynı zamanda, yurt dışındaki Türk vatandaşlarının da lehine sonuçlar doğurabilecektir.

Tasarı ile gerekçesi Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve maddelerine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Tasarının 1 inci maddesi, ikâmet tezkerelerinin süresini 2 yıldan 5 yıla çıkarmakta; bu sürenin, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı tarafından, karşılıklılık ilkesine göre uzatılıp kısaltılabilmesine ve süresi biten ikâmet tezkerelerinin dört defa uzatılabilmesine olanak tanımakta; tezkerelerin verilmesi sırasında alınan harçları kaldırmaktadır.

Madde üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, hükümet temsilcileri tarafından, 5 yıllık sürenin üst sınır olduğu; Bakanlığın, bu üst sınırı aşmayacak biçimde sürelerde değişiklik yapabileceği belirtilmiştir. Komisyon üyelerimiz, düzenlemenin bu açıklamayla bağdaşmadığını, “Bu müddet ... daha uzun olarak tespit edilebilir.” biçimindeki ifadenin “en fazla beş seneliktir” ifadesiyle çeliştiğini belirtmişlerdir. Komisyon üyelerimizce verilen bir önerge, bu maddedeki düzenlemeyi açıklığa kavuşturmakta ve 5 yıllık üst sınırı karşılıklılık ilkesi uyarınca uzatılıp kısaltılabilmesini, kuşkuya yer bırakmayacak biçimde açıklamaktadır. Önergede ayrıca, ikâmet tezkerelerinin “en fazla” dört defa uzatılabileceği belirtilmekte bu konudaki üst sınır netleştirilmektedir. Sözkonusu önerge, Komisyonumuzca kabul edilmiş ve madde, önergede öngörülen değişiklikler yapıldıktan sonra kabul edilmiştir.

Madde üzerinde verilen bir başka önerge, Türkiye'nin sınır komşuları ile Türk Cumhuriyetlerinden gelen soydaşlar için karşılıklılık ilkesinin aranmamasını öngörmektedir. Komisyonumuz ve hükümet temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda, bu tür bir düzenlemenin, dış ilişkilerimizde çifte standart biçiminde yorumlanabileceği, bunun da sorunlara yol açabileceği belirtilmiş; uygulamada bu konuda esnek davranılmasının önünde bir engel bulunmadığı vurgulanmış ve bundan dolayı önerge reddedilmiştir.

Tasarının ikinci maddesi Komisyonumuzca benimsenmiş ve kabul edilmiştir. Ancak, Komisyonumuz maddedeki bazı ifadelerin redaksiyona tabi tutulması gerektiğini kabul etmiştir. Bu doğrultuda, maddede geçen "müddet" sözcükleri, "süre" olarak değiştirilmiş; "caizdir", "ödevlidirler" gibi kavramlar, anlaşılır hale getirilmiştir. Madde, Komisyon Başkanlığına verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 3 ve 4 üncü maddeleri, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan
Korkut Özal
İstanbul
Sözcü
Süleyman Çelebi
Mardin
Üye
Mahmut Bozkurt
Adıyaman
Üye
Yahya Şimsek
Bursa
Üye
Mehmet Aydın
İstanbul
Üye
Ali Rıza Bodur
İzmir
Üye
Necati Çetinkaya
Konya

Başkanvekili
Ahmet Uyanık
Çankırı
Kâtip
Necmettin Dede
Muş
Üye
Ersönmez Yarbay
Ankara
(1 inci maddeye Muhalifim)
Üye
Naim Geylani
Hakkari
Üye
Hayri Kozakçıoğlu
İstanbul
Üye
Kemal Albayrak
Kırıkkale
Üye
Fethullah Erbaş
Van
(9 uncu maddeye Muhalifim)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15.7.1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkamet tezkerelerinin müddeti

Madde 9. — İkamet tezkerelerinin müddeti en fazla beş seneliktir. Bu müddet, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı tarafından, karşılıklılık ilkesi uyarınca daha kısa veya daha uzun olarak tespit edilebilir.

Süresi biten ikâmet tezkeresi üzerinde dört defa süre uzatma işlemi yapılabilir.

İkâmet tezkereleri şahsî olmakla beraber karı, koca ve bunların onsekiz yaşını doldurmamış çocuklarına ya hepsi için, yahut çocukların baba ve analarınınkinin refakat hanesine kaydı suretiyle müşterek ikâmet tezkeresi verilmesi caizdir. Bunlardan iş sahibi olanların şahsî ikâmet tezkeresi almaları mecburidir.”

MADDE 2. — 5683 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkamet tezkerelerinin yenilenmesi veya sürelerinin uzatılması

Madde 10. — Türkiye’de ikâmet tezkerelerini yenilemek veya süresini uzatmak isteyen yabancılar bu tezkerelerde yazılı müddetin sona ermesinden itibaren onbeş gün içinde 3 üncü maddede yazılı makamlara bizzat veya bilvasıta müracaat ederek 9 uncu madde hükümleri çerçevesinde yenisini almaya veya süresini uzattırmaya ödevlidirler.

Tezkerelerde yazılı müddetin sona ermesinden evvel müracaat da caizdir.

Medeni hallerinde ve Türkiye’de ikamet sebeplerinde değişiklik olmayan yabancılar yenileme veya süre uzatma muamelesi için 3 üncü maddede yazılı beyannameyi vermezler.”

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Yabancıların Türkiye’de İkâmet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15.7.1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkâmet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkâmet tezkerelerinin süresi

Madde 9. — İkâmet tezkerelerinin süresi beş seneliktir. Karşılıklılık ilkesi uyarınca bu süre, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı tarafından, daha uzun veya daha kısa olarak tespit edilebilir.

Süresi biten ikâmet tezkeresi üzerinde en fazla dört defa uzatma işlemi yapılabilir.

İkâmet tezkereleri şahsî olmakla beraber karı, koca ve bunların 18 yaşını doldurmamış çocuklarına ya hepsi için, yahut çocukların baba ve analarınınınin refakat hanesine kaydı suretiyle müşterek ikâmet tezkeresi verilebilir; iş sahibi olanların şahsî ikâmet tezkeresi almaları zorunludur.”

MADDE 2. — 5683 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkâmet tezkerelerinin yenilenmesi veya sürelerinin uzatılması

Madde 10. — Türkiye’de ikâmet tezkerelerini yenilemek veya süresini uzatmak isteyen yabancılar bu tezkerelerde yazılı sürenin sona ermesinden itibaren onbeş gün içinde 3 üncü maddede yazılı makamlara bizzat veya bilvasıta müracaat ederek 9 uncu madde hükümleri çerçevesinde yenisini almaya veya süresini uzattırmaya yükümlüdürler.

Tezkerelerde yazılı sürenin sona ermesinden önce de müracaat yapılabilir.

Medeni hallerinde ve Türkiye’de ikâmet sebeplerinde değişiklik olmayan yabancılar yenileme veya süre uzatma muamelesi için 3 üncü maddede yazılı beyannameyi vermezler.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

A. Mesut Yılmaz
Başbakan
Dev. Bakanı ve Başb. Yard.
N. Mentese
Devlet Bakanı
A. Yılmaz
Devlet Bakanı
H. U. Söylemez
Devlet Bakanı V.
M. Ağar
Devlet Bakanı
A. Gökdemir
Devlet Bakanı
İ. Y. Dedelek
Devlet Bakanı
Ü. Erkan
Devlet Bakanı
H. Dağlı
Millî Savunma Bakanı
M. O. Sungurlu
Dışişleri Bakanı V.
N. Mentese
Millî Eğitim Bakanı
T. Tayan
Sağlık Bakanı
Y. Aktuna
Tarım ve Köyişleri Bakanı
İ. Attila
Sanayi ve Ticaret Bakanı
Y. Erez
Kültür Bakanı
A. O. Güner
Orman Bakanı V.
N. Ercan

Devlet Bakanı
R. Saracoglu
Devlet Bakanı
A. Aksu
Devlet Bakanı
E. Aşık
Devlet Bakanı
İ. Aykut
Devlet Bakanı
C. Çiçek
Devlet Bakanı
A. T. Özdemir
Devlet Bakanı
E. Taranoğlu
Adalet Bakanı
M. Ağar
İçişleri Bakanı
Ü. Güney
Maliye Bakanı
L. Kayalar
Bayındırlık ve İskân Bakanı
M. Keçeciler
Ulaştırma Bakanı
Ö. Barutçu
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
E. Kul
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı V.
R. Saracoglu
Turizm Bakanı
İ. Saygın
Çevre Bakanı
M. R. Taşar

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

